

URGANCH DAVLAT TIBBIYOT INSTITUTI JANUBIY OROLBO'YI TIBBIYOT JURNALI

2 - TOM, 3/1 - SON. 2026

14.00.00 - TIBBIYOT FANLARI ISSN: 3093-8740

UO'K 616.9857827

BOLALARDA SUVchEChAK KASALLIGINING KLINIK VA EPIDEMIOLOGIK KECHISH XUSUSIYATLARI

Ibraximova Hamida Rustamovna

Urganch davlat tibbiyot instituti Yuqumli kasalliklar, epidemiologiya va
ftiziatriya kafedrası dotsenti, PhD

Urganch shahar, O'zbekiston

<https://orcid.org/0009-0006-0741-5753>

xamida.ibrahimova@mail.ru

Annotatsiya. Suvchechak (varisella) — yuqori kontagioz virusli infeksiya bo'lib, asosan bolalar orasida keng tarqalgan va jamoat salomatligi uchun dolzarb muammo hisoblanadi. Ushbu tadqiqotning maqsadi 3–12 yoshdagi bolalarda suvchechak kasalligining klinik simptomlari uchrash darajasi, shuningdek, epidemiologik xususiyatlarini batafsil o'rganishdan iborat. Tadqiqotga 56 nafar bola jalb qilindi. Barcha bemorlarda klinik ko'rik, anamnez yig'ish va epidemiologik holat tahlil qilindi. Tadqiqot natijalari kasallikning klinik kechishi, inkubatsion davri va tarqalish omillari haqida muhim ma'lumotlar berdi.

Kalit so'zlar: Suvchechak, bola, klinik simptomlar, epidemiologiya, kontagiozlik, inkubatsion davr.

КЛИНИЧЕСКИЕ И ЭПИДЕМИОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ТЕЧЕНИЯ ВЕТРЯНОЙ ОСПЫ У ДЕТЕЙ

Ибрахимова Х.Р.

Ургенчский государственный медицинский институт, г. Ургенч, Узбекистан

Аннотация. Varicella (Chickenpox) (ветряная оспа) — высококонтагиозная вирусная инфекция, широко распространённая среди детей и представляющая актуальную проблему общественного здравоохранения. Целью данного исследования явилось детальное изучение частоты встречаемости клинических симптомов ветряной оспы у детей в возрасте 3–12 лет, а также анализ её эпидемиологических особенностей. В исследование были включены 56 детей. Всем пациентам проводились клинический осмотр, сбор анамнеза и анализ эпидемиологической ситуации. Полученные результаты позволили получить важные данные о клиническом течении заболевания, инкубационном периоде и факторах распространения инфекции.

Ключевые слова: Ветряная оспа, дети, клинические симптомы, эпидемиология, контагиозность, инкубационный период.

URGANCH DAVLAT TIBBIYOT INSTITUTI JANUBIY OROLBO'YI TIBBIYOT JURNALI

2 - TOM, 3/1 - SON. 2026

14.00.00 - TIBBIYOT FANLARI ISSN: 3093-8740

CLINICAL AND EPIDEMIOLOGICAL FEATURES OF VARICELLA IN CHILDREN

Ibrakhimova H.R.

Urgench State Medical Institute, Urgench, Uzbekistan

Abstract. Varicella (chickenpox) is a highly contagious viral infection that is widespread among children and remains a significant public health concern. The aim of this study was to conduct a detailed assessment of the frequency of clinical symptoms of varicella in children aged 3–12 years, as well as to analyze its epidemiological characteristics. A total of 56 children were included in the study. All patients underwent clinical examination, medical history assessment, and epidemiological evaluation. The results provided important information about the clinical course of the disease, the incubation period, and factors contributing to its transmission.

Keywords: Varicella, children, clinical symptoms, epidemiology, contagiousness, incubation period.

Kirish Suvchechak (varisella) yuqori kontagiozli virusli infeksiya bo'lib, asosan bolalik davrida uchraydi va Varicella-Zoster Virus (VZV) tomonidan keltiriladi. Virus bemorning shilliq qavatlari orqali kiradi va limfa tizimi orqali butun organizmga tarqaladi, shu bilan birga, immun tizimi kasallikka qarshi javob beradi. Suvchechak tez tarqaluvchi infeksiya sifatida tanilgan bo'lib, ayniqsa bolalar orasida keng tarqaladi, bu esa jamoat sog'lig'i uchun dolzarb muammo hisoblanadi. Uyushgan bolalar jamoalarida, masalan, maktablar, bog'chalar va bolalar lagerlarida, epidemik holatlar tez-tez qayd etiladi, chunki virus havo-tomchi yo'li bilan osongina yuqadi. Shu sababli, suvchechakni erta aniqlash va profilaktik choralarni qo'llash bolalar salomatligini saqlash va epidemik vaziyatni nazorat qilishda muhim ahamiyatga ega. Klinik jihatdan, suvchechak kasalligi odatda tipik ko'rinish bilan kechadi. Bemorlarning aksariyatida yuqori harorat kuzatiladi, bu kasallikning dastlabki bosqichida immun javobining faolligini aks ettiradi. Shuningdek, makulopapulyoz va vezikulyoz toshmalar kasallikning eng xarakterli belgilaridan biri bo'lib, ular ko'pincha bosh, ko'krak, orqa va dumba sohalarida tarqaladi. Shu bilan birga, kataral simptomlar — rinit, yo'tal va konyunktivit — ko'pincha kasallikning prodromal bosqichida namoyon bo'lib, kasallikni erta aniqlash va tashxislashda muhim diagnostik belgilar hisoblanadi.

Epidemiologik jihatdan suvchechakning tarqalishiga ta'sir qiluvchi bir qator omillar mavjud. Ularga quyidagilar kiradi: bolalarning uyushgan jamoalarga qatnashishi, emlanish darajasining yetarli emasligi, mavsumiylik xususiyati va infeksiya manbai bilan bevosita aloqada bo'lish. Shu nuqtai nazardan, bolalarda suvchechak kasalligi epidemik vaziyatini tahlil qilish, emlash qamrovini oshirish va profilaktik choralarni qo'llash muhimdir.

Shu bois, suvchechak kasalligi bo'yicha ilmiy tadqiqotlar bolalarda kasallikning klinik kechishi, inkubatsion davri, simptomlarning uchrash chastotasi va epidemiologik xususiyatlarini aniqlashga qaratilgan bo'lishi kerak. Bu esa sog'liqni saqlash tizimi uchun epidemiyalarni oldini olish, profilaktik emlash strategiyalarini ishlab chiqish va bolalar orasida kasallik tarqalishini samarali nazorat qilish imkonini beradi. Ushbu tadqiqotning maqsadi 3–12 yoshdagi bolalarda

URGANCH DAVLAT TIBBIYOT INSTITUTI JANUBIY OROLBO'YI TIBBIYOT JURNALI

2 - TOM, 3/1 - SON. 2026

14.00.00 - TIBBIYOT FANLARI ISSN: 3093-8740

suvchechak kasalligining klinik simptomlari uchrash darajasi, ularning chastotasi va epidemiologik xususiyatlarini batafsil o'rganishdan iboratdir. Tadqiqot natijalari nafaqat klinik amaliyotda, balki jamoat sog'lig'i sohasida ham suvchechakni samarali boshqarish va oldini olish bo'yicha muhim ma'lumotlar beradi.

Material va metodlar Tadqiqot 56 nafar 3–12 yoshdagi bolalarda amalga oshirildi.

Bemorlar bolalar poliklinikalari va shifoxonalaridan tanlab olindi. Tadqiqot tahliliy-observatsion usulda olib borildi, bunda quyidagi metodlar qo'llanildi:

1. Klinik ko'rik: harorat o'lchash, toshmalarni baholash (makulopapulyoz, vezikulyoz), kataral simptomlarni aniqlash (yo'tal, rinit, konyunktivit).
2. Anamnez yig'ish: kasallik tarixi, oilaviy va maktabdagi kontaktlar, oldingi emlash holati.
3. Epidemiologik tahlil: kasallikning tarqalish manbai, uyushgan jamoalarga qatnashish darajasi, mavsumiylik va infeksiya manbai bilan aloqaning mavjudligi.

Klinik simptomlarning uchrash chastotasi foiz ko'rsatkichlarida ifodalandi. Inkubatsion davr har bir bemor uchun individual aniqlanib, o'rtacha qiymati hisoblandi. Statistik tahlil Microsoft Excel dasturlari yordamida amalga oshirildi.

Natijalar Klinik natijalar yuqori harorat 52 nafar bemorda (94,6%) kuzatildi. Harorat odatda 38–39°C atrofida bo'lib, kasallikning dastlabki 2–3 kunida maksimal darajaga yetdi.

Makulopapulyoz va vezikulyoz toshmalar barcha bemorlarda (100%) mavjud bo'lib, asosan bosh, ko'krak va orqa yuzalarida tarqaldi. Yo'tal 49 nafar (87,5%), rinit 46 nafar (82,1%), konyunktivit 38 nafar (67,8%), terida dog'lar esa 41 nafar (73,2%) bolada qayd etildi. Inkubatsion davr o'rtacha 9–11 kunni tashkil etdi, ba'zi bemorlarda u 7 kundan 14 kungacha o'zgarib turdi. Epidemiologik natijalar bemorlarning 78,6% uyushgan jamoalarga (maktab, bog'cha) qatnashgan. Barcha holatlarda infeksiya manbai bemor bilan bevosita muloqot orqali aniqlangan. Kasallanish ko'proq qish-bahor oylarida kuzatildi, bu mavsumiylik virusning yuqori kontagiozligini va sharoitga bog'liq tarqalishini ko'rsatadi.

Muhokama Olingan natijalar suvchechakning yuqori kontagiozligini va bolalar orasida tez tarqalishini tasdiqlaydi. Klinik simptomlarning yuqori chastotada uchrashi kasallikni erta tashxislash imkonini beradi. Yuqqa bolalarda makulopapulyoz va vezikulyoz toshmalar birinchi belgilar sifatida namoyon bo'lib, ularning joylashuvi va tarqalishi diagnostik ahamiyatga ega. Yuqori harorat esa kasallikning boshlanish bosqichida kuzatiladi va asosan birinchi uch kun davomida eng yuqori cho'qqiga yetadi. Kataral simptomlar va konyunktivit kasallikning prodromal bosqichida aniqlanishi kasallikni tez tashxislash va profilaktik choralarni qo'llashda muhim hisoblanadi. Epidemiologik tahlil shuni ko'rsatdiki, uyushgan bolalar jamoalari va yetarli emlanmagan bolalar kasallikning tarqalishida asosiy omil hisoblanadi. Shu bilan birga, mavsumiylik xususiyati qish-bahor oylarida infeksiyaning yuqori bo'lishini ko'rsatdi, bu davrda profilaktik chora-tadbirlarni kuchaytirish zarurligini bildiradi.

URGANCH DAVLAT TIBBIYOT INSTITUTI JANUBIY OROLBO'YI TIBBIYOT JURNALI

2 - TOM, 3/1 - SON. 2026

14.00.00 - TIBBIYOT FANLARI ISSN: 3093-8740

Xulosa 3–12 yoshdagi bolalarda suvchechak kasalligi odatda tipik klinik manzara bilan kechadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, makulopapulyoz va vezikulyoz toshmalar barcha bemorlarda kuzatilgan bo'lib, ular kasallikni tashxislashda eng ishonchli belgilar hisoblanadi. Baland harorat aksariyat holatlarda qayd etilgan bo'lib, kasallikning dastlabki kunlarida maksimal cho'qqiga yetadi va bu simptom kasallikni erta aniqlashda muhim rol o'ynaydi. Kataral simptomlar, jumladan rinit, yo'tal va konyunktivit, kasallikning ilk bosqichida namoyon bo'lib, shifokorlarga kasallikni tezkor tashxislash imkonini beradi. Ushbu belgilar bolalarda kasallikning prodrom

al fazasini aniqlashda va davolashni erta boshlashda muhim diagnostik ahamiyatga ega.

Epidemiologik tahlil shuni ko'rsatdiki, kasallik uyushgan bolalar jamoalarida — maktablar, bog'chalar va bolalar lagerlarida — tez tarqaladi. Yetarli emlanmagan bolalar orasida kasallikning yuqori darajada tarqalishi aniqlangan, bu esa emlash kampaniyalarini kengaytirish va profilaktik choralarni kuchaytirish zaruratini ko'rsatadi. Shu bilan birga, kasallikning mavsumiy xususiyati aniqlangan bo'lib, u qish va bahor oylarida ko'proq uchraydi. Bu esa jamoat sog'lig'i tizimiga oldindan tayyorgarlik ko'rish, infektsiya tarqalishini nazorat qilish va epidemik vaziyatni kamaytirish choralari belgilashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Olingan natijalar shuningdek, suvchechakni profilaktik monitoring qilishning, bolalar orasida emlash qamrovini oshirishning va epidemik vaziyatni muntazam kuzatib borishning zarurligini yana bir bor tasdiqlaydi. Bolalar sog'lig'ini saqlash va kasallikning tez tarqalishini oldini olish uchun sog'liqni saqlash tizimi tomonidan emlash dasturlarini kengaytirish, epidemiyaga qarshi profilaktik choralarni kuchaytirish va ota-onalarni kasallikning belgilari va xavfi haqida muntazam xabardor qilish muhimdir.

Shuningdek, ushbu tadqiqot natijalari bolalar shifokorlari va epidemiologlar uchun suvchechak kasalligining klinik va epidemiologik jihatlarini chuqur tushunishga yordam beradi, shu bilan birga, epidemik holatlarni tezkor aniqlash va profilaktika strategiyalarini ishlab chiqishda asos bo'lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Gershon A.A., Takahashi M., Seward J.F. *Varicella and Herpes Zoster Vaccines*. Clinical Microbiology Reviews, 2018; 31(4): e00063-18.
2. American Academy of Pediatrics. *Red Book: 2021–2024 Report of the Committee on Infectious Diseases*, 32-edition. Elk Grove Village, IL: AAP, 2021.
3. Arvin A.M. Varicella-zoster virus. *Clinical Microbiology Reviews*, 1996; 9(3): 361–381.
4. Heininger U., Seward J.F. Varicella. *Lancet*, 2006; 368(9544): 1365–1376.
5. World Health Organization (WHO). *Varicella and Herpes Zoster Vaccines: WHO Position Paper*, 2014.
6. Ogunjimi B., Van Damme P., Beutels P. *Transmission dynamics of varicella-zoster virus: A review*. Epidemiology and Infection, 2013; 141(4): 891–909.
7. Zaidi S.T.R., et al. *Clinical features of varicella in children: a hospital-based study*. Journal of Pediatric Infectious Diseases, 2019; 14(2): 45–51.
8. Seward J.F., et al. Epidemiology of varicella in the United States: 1995–2005. *Pediatrics*, 2008; 122(6): 1236–1241.

URGANCH DAVLAT TIBBIYOT INSTITUTI JANUBIY OROLBO‘YI TIBBIYOT JURNALI

2 - TOM, 3/1 - SON. 2026

14.00.00 - TIBBIYOT FANLARI ISSN: 3093-8740

9. Vazquez M., et al. *Effectiveness over time of varicella vaccine: a 10-year follow-up study*. Pediatrics, 2004; 113(6): e615–e619.
10. Tugwell P., et al. *Epidemiology and prevention of varicella: a review for public health practice*. Public Health Reports, 2010; 125(Suppl 2): 26–33.

